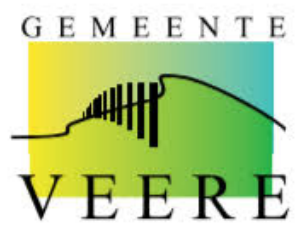

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen geven we aan hoe we omgaan met het beheren van onze kapitaalgoederen. Kapitaalgoederen zijn objecten als wegen, bomen, bruggen, lichtmasten, gebouwen, riolering etc. We noemen het kapitaalgoederen omdat er veel van het vermogen, of met een ander woord kapitaal, van de gemeente inzit.

Voor alle kapitaalgoederen stellen we beheerplannen op. Deze plannen actualiseren we iedere 5 tot 10 jaar, afhankelijk van het soort kapitaalgoed.

In die beheerplannen geven we een antwoord op de volgende vragen:

- * Wat moeten we beheren? We noemen dat in vaktermen het areaal.
- * Op welk niveau gaan we beheren? Of, met andere woorden: hoe netjes moet het er uit zien?
- * Welke maatregelen zijn daarvoor nodig?
- * Hoeveel gaat dat dan kosten?

In deze paragraaf geven we per soort kapitaalgoed een toelichting op het beheerplan. In de toelichting staan de belangrijkste beheerdoelen en de actualiteit van het beheerplan. Ook geven we aan welke ontwikkelingen er spelen.

Per beheerplan geven we aan welke middelen de gemeente in 2023 heeft ingezet voor de uitvoering (zowel in de exploitatie als in investeringen). Alle investeringen die voortkomen uit het lopende beheerplan nemen we in deze paragraaf op. Als er gedurende 2023 wijzigingen zijn geweest op het beheerplan, omdat we doelen niet halen of omdat zich onverwachte zaken voordoen, dan rapporteren we dat in het betreffende programma.

Overzicht beheerplannen

Beleidsterrein	Looptijd beheerplan	Datum besluitvorming	Herziening/Evaluatie
Duingebiedvoorzieningen	2024-2028	Vaststelling juli 2023	2028
Gebouwen	2024-2027	Vaststelling november 2023	2027
Groen	2024-2028	Vaststelling juli 2023	2028
Openbare verlichting	2024-2028	Vaststelling juli 2023	2028
Riolering	2024-2028	Vaststelling november 2023	2028

Stadshaven Veere	2024-2028	Vaststelling juli 2023	2028
Wegen	2024-2028	Vaststelling september 2023	2028
Civieltechnische kunstwerken	2024-2028	Vaststelling juli 2023	2028

Tabel: Overzicht beheerplannen

Algemene beheerdoelen Openbare Ruimte

Met de term openbare ruimte bedoelen we de buitenruimte in kernen die voor iedereen vrij toegankelijk is. Die ruimte bestaat uit diverse elementen, zoals parken en plantsoenen, wegen, stoepen, parkeerplaatsen, lichtmasten, bruggen, gebouwen etc. De beheerplannen die betrekking hebben op de openbare ruimte zijn:

1. Groen
2. Wegen
3. Openbare verlichting
4. Civieltechnische kunstwerken
5. Gebouwen beheer
6. Riolering
7. Duingebied
8. Stadshaven Veere

Alle data over beheer van onze "assets", zoals we de bovengenoemde elementen ook wel noemen, beheren we in een digitaal systeem. Dit is een geïntegreerd programma waarin alle assets zijn opgenomen.

Voor de inwoners zijn de diverse onderdelen minder relevant. Zij kijken veel meer naar hun omgeving als geheel. We formuleren daarom voor het uiterlijk aanzien van de hele openbare ruimte ook een algemeen beheerdoel. We gebruiken hiervoor de Kwaliteitscatalogus Veere die is gebaseerd op de landelijke meetlat van het CROW. De Kwaliteitscatalogus Veere varieert van A (uitstekend) tot D (slecht).

In 2021 stelden we een Integrale beheervisie Openbare Ruimte (IVOR) vast. Deze visie is gebruikt als kapstok voor de actualisatie van de diverse beheerplannen. Hierin zijn 5 zones benoemd, in het Beleidsplan Groen 2023-2031 benoemden we nog 2 extra zones. In het Beheerplan Groen is vastgelegd welke kwaliteitsniveaus we als beheerdoel aanhouden. Dat beheerniveau hebben we de Veerse Ambitie genoemd.

Discipline	Bedrijventerreinen	Begraafplaatsen	Buitengebied	Centra	(Recreatie)parken	Sportparken	Woongebieden
Groen	B	A	B	A	B	B	B
Verharding	B	B	B	B	B	B	B
Water	B	A	B	A	B	B	B
Reiniging	B	A	B	A	B	B	B

Groen

Actualiteit van het beheerplan

Het Beleidsplan Groen (2023-2031) en het Beheerplan Groen (2024-2028) zijn juli 2023 door de raad vastgesteld.

Het plan bestaat uit een visie en een beheer deel. In de visie vragen we onder andere meer aandacht voor thema's als biodiversiteit, duurzaamheid, burgerparticipatie en de daarbij behorende ambities en kosten. In het beheerplan wordt een analyse gegeven van het huidige areaal en de kosten voor het onderhoud. Ook wordt aangegeven hoe we om willen gaan met groen als kapitaal en de daarbij behorende manier van begroten.

Beheerdoelen

In het plan gaan we uit van de kwaliteitsniveaus zoals vastgesteld in de Kwaliteitscatalogus Veere en de in 2021 opgestelde Integrale Visie voor de Openbare Ruimte.

Maatregelen

Medewerkers van de gemeente en aannemers onderhouden dagelijks het groen. In de winter en het voorjaar voeren we groot onderhoud uit. Bosplantsoen dunnen we dan uit en bomen snoeien we. Versleten bomen en groenvakken vervangen we met oog voor het gebruik, biodiversiteit en duurzaamheid. We combineren deze werkzaamheden zoveel mogelijk met andere werkzaamheden, zoals wegonderhoud en rioolvervangning.

Ontwikkelingen

De klimaatproblematiek raakt ook het openbare groen. Door aanhoudende droogte is het van belang te kiezen voor de juiste soorten. Investeren in water geven en vroeg uitvoeren van plantwerk zijn maatregelen die kunnen bijdragen aan het goed aanslaan van beplanting. De keuze voor klimaat adaptieve beplanting is een thema in het groenbeleidsplan. Door stijgende temperaturen zullen we steeds meer te maken krijgen met nieuwe en soms invasieve soorten beplanting en dieren. Sommige nieuwe soorten lijken hier zich goed te voelen door de stijgende temperatuur. Dit kan een bedreiging vormen voor de lokale flora en fauna. Hier zullen we ons op moeten voorbereiden.

In het groen beleids- en beheerplan geven we aandacht aan thema's als duurzaamheid en biodiversiteit. Deze onderwerpen zijn de afgelopen jaren steeds actueler geworden. In de dagelijkse praktijk pakken we deze thema's wel mee. We gebruiken geen chemische bestrijdingsmiddelen of kunstmest. Bij de keuze van planten kijken we ook naar de meerwaarde voor insecten.

Resultaten

De kwaliteit die afgesproken is aan begin van 2023 is op bijna alle facetten behaald. Zo hebben we ingezet op het vergroenen van het straatbeeld en hebben we de lokale biodiversiteit versterkt. Door het aanplanten van veelal inheemse en streekeigen boom- en plantsoorten hebben we gezorgd voor een verbeterde lokale biodiversiteit. Hier gaan we in de toekomst mee door.

Verder hebben we stappen gemaakt in de bestrijding van exoten, zoals de Japanse duizendknoop. Dit resulteerde in een afname van deze soort op diverse plekken in de gemeente. Omdat deze soort hardnekkig is en op andere plekken de kop op doet, zullen we dit in de toekomst voortzetten. Ook hebben we gekeken naar ons areaal gazon en gras. Het bijhouden van deze beheergroep vergt veel energie en financiële middelen. Door ons areaal gazon en gras te herzien hebben we stappen gemaakt met als uiteindelijk doel meer bij te dragen aan de biodiversiteit (door minder frequent maaien) en snijden we in de kosten van het beheer van deze beheergroep. Dit is nog niet afgerond en zullen we dus voortzetten in de toekomst.

Openbaar groen	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening
Exploitatiebedragen	787	903	874

Tabel: Groenbeheerplan (bedragen x € 1.000)

Wegen

Actualiteit van het beheerplan

September 2023 stelde de gemeenteraad het beheerplan wegen 2024-2028 vast.

Beheerdoelen

We beheren op het standaard ambitieniveau volgens de CROW 'niveau B'. In het plan zijn keuzes gemaakt ten aanzien van het ambitieniveau. We maken daarbij gebruik van de CROW methode "rationeel wegbeheer". Deze methode kent vijf categorieën; A+ (nieuw), A (goed), B (voldoende), C (binnen 2 jaar ingrijpen), D (achterstallig onderhoud).

Maatregelen

Op basis van het beheerplan is groot onderhoud uitgevoerd volgens de vervangingsplanning wegen. In dit programma houden we niet alleen rekening met de toestand van de weg, maar kijken we ook naar de riolering, het groen, verkeer, etc. Daarnaast is klein onderhoud uitgevoerd.

Ontwikkelingen

Door de grote opgave van de nutsbedrijven is een goede samenwerking met de nutsbedrijven steeds belangrijker. Samen met de nutsbedrijven proberen we het groot onderhoud aan wegen, riolering en nutsvoorzieningen voor de lange termijn te plannen en tijdig af te stemmen. Hierdoor bereiken we een optimaal resultaat.

Resultaten

Een deel van het budget voor wegonderhoud is in 2022 doorgeschoven naar 2023. In 2023 is de achterstand weer ingehaald. Door uitvoeren van klein onderhoud zijn vele kleine schades aan wegen en trottoirs hersteld. In 2023 is er groot onderhoud gestart of uitgevoerd aan de Cittershillsingel en omgeving Koudekerke, Europaplein en omgeving in Westkapelle, Noordstraat en omgeving Zoutelande, Dorpsplein Koudekerke, Tramstraat Koudekerke en Duinweg Zoutelande. Daarnaast is er asfaltonderhoud uitgevoerd.

Wegbeheerplan	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening
Exploitatiebedragen (exclusief uren)	1.263	1.784	1.808

Tabel: Wegbeheerplan (bedragen x € 1.000)

Openbare verlichting

Actualiteit van het beheerplan

Juli 2023 stelde de gemeenteraad beheerplan openbare verlichting 2024-2028.

Beheerdoelen

We vervangen het resterende deel van de conventionele verlichting voor LED-armaturen. Hiermee versnellen we de verduurzaming van onze openbare verlichting.

Maatregelen

Het beheer en onderhoud van de openbare verlichting kopen we als Zeeuwse overheden gezamenlijk in. Op basis van het beheerplan stellen we ieder jaar een uitvoeringsprogramma op. We stemmen de uitvoering zoveel mogelijk af op andere onderhoudswerkzaamheden.

Ontwikkelingen

In 2018 is er beleid vastgesteld voor licht en donker. Hier is in het nieuwe beheerplan rekening mee gehouden. De technische ontwikkelingen bij openbare verlichting gaan snel. Hier proberen we zo veel mogelijk op in te spelen.

Resultaten

Het aandeel energiezuinige LED-verlichting is op 1 januari 2024 77% van in totaal 5305 armaturen. Begin 2023 was 73% van de openbare verlichting uitgevoerd in LED.

Openbare verlichting	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening
Investeringsbedragen		138	50
Investeringsbedragen oude jaren			116

Tabel: Beheerplan openbare verlichting (bedragen x € 1.000)

Civieltechnische kunstwerken

Actualiteit van het beheerplan

Juli 2023 stelde de gemeenteraad het beheerplan civiele kunstwerken 2024-2028 vast.

Beheerdoelen

De doelstelling van het plan is om achterstallig onderhoud te voorkomen. Tweejaarlijks inspecteren we alle kunstwerken en werken we het schades en achterstallig onderhoud

weg. Grotere vervangings- of onderhoudsmaatregelen die we niet binnen het onderhoudsbudget kunnen oplossen nemen we apart op in de begroting.

Maatregelen

Bij het onderhoud van kunstwerken kennen we 3 soorten onderhoud. Als een kunstwerk aan het einde van zijn levensduur is, voeren we of een renovatie uit of we vervangen het hele kunstwerk. Dit laatste noemen we vervangingsonderhoud. Verder voeren we jaarlijks regulier onderhoud uit op basis van een inspectie. En klein onderhoud op basis van meldingen.

Ontwikkelingen

De afgelopen tijd is de detaillering van trappen verder ontwikkeld. Met als doel een zo duurzaam mogelijk ontwerp te realiseren. Een trap wat met minimaal onderhoud een zo lang mogelijke levensduur heeft. Ook maken we steeds vaker gebruik van hergebruikt hardhout.

Resultaten

Het onderhoud aan de kunstwerken is conform planning uitgevoerd. Het achterstallig onderhoud is volledig weggewerkt. Het areaal is opgenomen in de nieuwe beheerssoftware.

Civieltechnische kunstwerken	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening
Stand voorziening per 1-1	95	95	95
Storting in voorziening	76	76	76
Uitgaven	76	76	64
Stand voorziening per 31-12	95	95	106

Tabel: Beheerplan civieltechnische kunstwerken (bedragen x € 1.000)

Gebouwenbeheer

Actualiteit van het beheerplan

In 2023 is het beheerplan geactualiseerd, het nieuwe beheerplan is in november 2023 vastgesteld door de raad. Voor de uitvoering hiervan zijn in de begroting voldoende financiële middelen beschikbaar.

Beheerdoelen

Alle onderhoudswerkzaamheden aan de gemeentelijke gebouwen doen we op basis van het "Beheerplan onderhoud gebouwd vastgoed". In het beheerplan staan alle bestaande gemeentelijke gebouwen, maar ook bouwwerken zoals de stadsmuren van Veere. Per gebouw is bepaald wat de onderhoudsstrategie is en is een aanname gedaan voor de exploitatietermijn.

Maatregelen

Bij het onderhoud van gebouwen maken we onderscheid tussen 4 soorten onderhoud:

1. Vervangingsonderhoud: een renovatie of het vervangen van het hele gebouw.
2. Groot onderhoud: bijvoorbeeld het vervangen van daken of kozijnen.
3. Regulier onderhoud: bijvoorbeeld schilderen of onderhoud aan verwarmingssystemen.
4. Klein onderhoud: bijvoorbeeld het vervangen van lampen en het verhelpen van klachten.

Ontwikkelingen

In december 2016 stelde de raad het Uitvoeringsprogramma Accommodaties 2030 vast. In de begroting 2020 is het programma Maatschappelijke Voorzieningen vastgesteld wat in 2020 wordt uitgewerkt. Het ziet er wel naar uit dat we de komende jaren gebouwen met een maatschappelijke functie gaan vernieuwen of rooveren. Bij het opstellen van het beheerplan in 2023 is hier zoveel als mogelijk op geanticipeerd. In het Omgevingsprogramma Duurzaam Veere 2022-2025 staat dat alle gemeentelijke gebouwen in 2030 energieneutraal moeten zijn. In het nieuwe beheerplan gaan we er vanuit dat we de werkzaamheden hiervoor zoveel mogelijk combineren met geplande renovaties en onderhoud. Besparingen benutten we om nieuwe investeringen voor energiebesparing te dekken (revolving fund).

Resultaat

Het grootste deel van de geplande onderhoudsmaatregelen is uitgevoerd volgens het beheerplan; er waren geen onverwachte uitgaven. In 2023 hebben we onder andere de volgende projecten afgerond.

- Sloop gymzaal Aagtekerke
- Schilderwerk van alle brandweerkazernes, peuterspeelzalen, gymzalen, verenigingsgebouwen, aula's, molens en openbare toiletten
- De gemetselde openbare toiletten zijn gerenoveerd
- Inspecties monumenten houtaantasters – ongedierte
- Inspecties monumenten door Erfgoed Zeeland
- Reparatie gaande werk molens Aagtekerke, Domburg, Oostkapelle, Meliskerke, Zoutelande
- Vervangen dakbedekking gymzaal Vrouwenpolder
- Vervangen gedeelte van het dak Verenigingsgebouw de Couburg
- Vervangen verlichting gymzaal Meliskerke en Domburg
- Verduurzaming fase 1 Stadhuis Veere, isoleren beglazing en zoldervloer
- Renovatie en verduurzaming dorps huis de Spil in Gapinge
- Contract onderhoud daken, automatische deuren, bliksembeveiliging, klimaat installaties, brand- inbraakinstallaties, legionella
- Plaatsing nieuwe toiletgebouwen in Calandplein en Bucksweg Westkapelle en Ambachtsstraat Oostkapelle
- Renovatie toiletten gemeentehuis

De energie maatregelen worden meegenomen in de projecten van het Maatschappelijk Vastgoed.

In juni 2022 is het hoofdlijnenprogramma 2022-2026 van de gemeente Veere afgesloten. Hierin is opgenomen dat in de eerste fase van het project maatschappelijke voorzieningen wordt ingezet op investeringen in de kernen Aagtekerke, Serooskerke, Westkapelle en Oostkapelle. Het ontwerp en voorbereiding van projecten is ter hand genomen. De eerste projecten MFA Aagtekerke en MFA Oostkapelle (Halve Maan) zijn opgeleverd.

Gebouwenbeheer	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening
Stand voorziening per 1-1	1.674	1.674	1.674
Storting in voorziening	1.088	961	1.026
Uitgaven	1.670	961	2.008
Stand voorziening per 31-12	1.092	1.674	693

Tabel : Gebouwenbeheerplan (bedragen x € 1.000)

Riolering

Actualiteit van het beheerplan

Voor de planperiode 2024-2028 is het Water- en rioleringsprogramma (WRP) in november 2023 door de raad vastgesteld.

Beheerdoelen

Volgens de Wet milieubeheer hebben we een zorgplicht voor riolering. Het WRP geeft aan hoe we hier vorm aan geven. De belangrijkste doelen zijn:

- afvalwater en hemelwater scheiden we zoveel mogelijk;
- afvalwater in het oppervlaktewater moeten we zo veel mogelijk voorkomen;
- we verkleinen de kans op wateroverlast.

In het WRP staat ook hoe we omgaan met de (grond)waterhuishouding. De technische uitwerking vindt plaats in operationele plannen. In het WRP anticiperen we op een aantal ontwikkelingen. De belangrijkste ontwikkeling is de klimaatontwikkeling: meer kans op wateroverlast, maar ook meer perioden van droogte.

Maatregelen

Voor het onderhoud van alle elementen uit het WRP kennen we een breed pakket aan onderhoudsmaatregelen. We zorgen voor vervanging of renovatie van riolen, gemalen, drainage, etc. als ze aan het einde zijn van hun levensduur. Daarnaast voeren we regulier onderhoud uit. Bijna altijd doen we dit via uitbesteding met meerjarige contracten. Hierbij kunt u denken aan het laten reinigen van riolen en gemalen, het ledigen van kolken, etc. Klein onderhoud (zoals het verhelpen van verstoppingen en storingen) besteden we gedeeltelijk uit, maar doen we ook voor een deel met onze eigen medewerkers.

Naast onderhoud doen we ook veel aanpassingen aan het rioolstelsel. We maken het robuuster, zodat de risico's op vervuiling en wateroverlast niet groter worden.

Ontwikkelingen

Het veranderende klimaat vraagt om een openbare ruimte die flexibeler is en

minder kwetsbaar voor extreme weersomstandigheden (te droog of te nat). We moeten inspringen op deze ontwikkelingen.

Resultaten

Alle geplande werkzaamheden en investeringen zijn binnen budget uitgevoerd.

- In de Tramstraat in Koudekerke is een verhoogde kans op wateroverlast. Om deze kans te verkleinen legden we een groot hemelwaterriool aan. Een deel van de bestaande riolering was in slechte staat. Deze hebben we gelijktijdig vervangen.
- Op het Europaplein e.o. in Westkapelle vervingen we een groot deel van het bestaande rioolstelsel van 1950. Ook koppelden we een groot deel van het hemelwater af.
- De besturing van diverse rioolgemalen is verouderd. We renoveerden de besturing van 12 hoofdrioolgemalen.
- We reinigden en inspecteerden het gehele rioolstelsel van Koudekerke.

Riolering	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening
Investeringsbedragen	1.488	1.488	870
Investeringsbedragen oude jaren	-	-	1.039

Tabel: Gemeentelijke Rioleringsplan (bedragen x € 1.000)

Duingebiedvoorzieningen

Actualiteit van het beheerplan

Juli 2023 stelde de gemeenteraad het beheerplan duingebiedvoorzieningen 2024-2028 vast.

Beheerdoelen

Het beheerplan duingebiedvoorzieningen geeft richting aan het beheer en onderhoud van de openbare voorzieningen op de stranden en in het duingebied. Het betreft de duinovergangen, wandelpaden, afrasteringen, loopplanken, afvalbakken, etc. In het plan staat welke kwaliteit de voorzieningen moeten hebben, welke kosten ermee zijn gemoeid en wie wat uitvoert (gemeente of Stichting Strandexploitatie Veere).

We hanteren in dit beheerplan ook de meetlat van CROW: van A+(zeer goed) tot D (slecht). Net als in de kernen kiezen we voor niveau B (voldoende) en op in het zicht lopende locaties voor A.

Maatregelen

De SSV doet het regulier en klein onderhoud aan de voorzieningen op basis van hun inbestedingsopdracht. De gemeente vervangt en renoveert de paden en trappen.

Ontwikkelingen

De afgelopen tijd is de detaillering van trappen verder ontwikkeld. Met als doel een zo duurzaam mogelijk ontwerp te realiseren. Een trap wat met minimaal onderhoud een zo lang mogelijke levensduur heeft. Ook maken we steeds vaker gebruik van hergebruikt hardhout.

Resultaten

De Stichting Strandexploitatie Veere heeft het dagelijkse en klein onderhoud

conform afspraken uitgevoerd. Er is door de eigen organisatie groot onderhoud uitgevoerd aan drie duinovergangen. En zijn er een groot aantal afvalbakken vervangen.

Duingebied-voorzieningen	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening
Exploitatiebedragen	237	255	255

Tabel: Beheerplan duinvoorzieningen (bedragen x € 1.000)

Stadshaven Veere

Actualiteit van het beheerplan

Juli 2023 stelde de gemeenteraad het beheerplan stadshaven Veere 2024-2028 vast. Een deel van het onderhoud is via een overeenkomst ondergebracht bij de jachtclub Veere.

Beheerdoelen

We willen de historische haven bewaren en in stand houden.

Maatregelen

Alle jachthavenvoorzieningen zijn in erfpacht overgedragen aan de jachtclub. De gemeente zorgt voor de overige kades, keerwanden, etc.

Ontwikkelingen

In 2021 voerden we een uitgebreide inspectie uit van de haven. Hierbij is geconstateerd dat het Noorderhoofd (palenhoofd tegenover de Campveerse Toren) in zeer slechte staat is. In de begroting is budget opgenomen om het Noorderhoofd in 2025 te restaureren.

Resultaat

We zijn gestart met de voorbereiding van het groot onderhoud aan het Noorderhoofd in de haven van Veere.

Stadshaven Veere	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening
Stand voorziening per 1-1	163	163	163
Storting in voorziening	46	46	46
Uitgaven	46	46	9
Stand voorziening per 31-12	163	163	199

Tabel: Beheerplan stadshaven Veere (bedragen x € 1.000)

